

ks. Wojciech Kućko<https://orcid.org/0000-0003-4271-8478>

Wydział Studiów nad Rodziną UKSW w Warszawie

e-mail: w.kucko@uksw.edu.pl

This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY-ND 4.0 International) license.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0>

Wstęp. Wokół współczesnych problemów rodziny i wychowania – w 25. rocznicę powstania „Studiów nad Rodziną”

Introduction. Around contemporary questions of family and upbringing – on the occasion of the 25th anniversary of the „Family Studies”

Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej rok 2022 został ogłoszony Rokiem Polskiego Romantyzmu z okazji 200. rocznicy pierwszego wydania *Ballad i romansów* Adama Mickiewicza. Była to okazja do organizacji wielu wydarzeń, upamiętniających polską kulturę XIX w., gdy państwa nie było na mapie Europy, ale troska o naród, tożsamość i kulturę była tak silna, że zrodziła i rozwijała się w działalności setek oddanych idei Polaków, nie tylko wieszczów narodowych. Wśród wielu tematów epoki romantyzmu to właśnie rodzina i wychowanie zajmowały ważne miejsce, stając się dla ówczesnych okazją do przekazu treści, w których zapisana była „dusza polska”. Tradycyjny model życia rodzinnego i wychowania przekazał Adam Mickiewicz w *Panu Tadeuszu*, Aleksander Fredro w *Zemście* i *Ślubach panińskich* czy Zygmunt Krasiński w *Nie-Boskiej komedii*. Siła obyczajów, więzów rodzinnych i zachowywania pewnych tradycji były ogniwami scalającymi Polaków, poszukujących dróg do odzyskania niepodległości.

Po dwóch wiekach od tamtych utworów tematy rodziny i wychowania pozostają nie tylko aktualne, ale ciągle żywe i podejmowane z różnych perspektyw. Jak wskazuje doświadczenie i badania wielu naukowców, trudno jest budować świadome społeczeństwo obywatelskie, realizujące się w warunkach nowoczesności, bez odniesienia do świata wartości, przede wszystkim zaś do integralnego rozumienia człowieka jako osoby, rozwijającej się najpełniej w przestrzeni rodzinnej, gdzie ma miejsce także pierwsza szkoła wychowania.

W takim kontekście historycznym i społecznym do rąk Czytelników przekazujemy kolejny numer czasopisma naukowego „Studia nad Rodziną”, które od 1997 r., a więc przez ponad ćwierć wieku, za główny cel swoich działań badawczych i naukowych postawiło sobie taką troskę o małżeństwo, rodzinę, wychowanie i kulturę. Ten mały jubileusz czasopisma jest z pewnością okazją do przemyślenia różnych aspektów jego działalności, dostrzeżenia perspektyw rozwoju, a przede wszystkim refleksji nad sposobami zachowania tożsamości ideowej i naukowej prezentowanych na jego łamach artykułów, sprawozdań i recenzji. W latach 1997-2022 w czasopiśmie „Studia nad Rodziną” zostało łącznie opublikowanych 860 artykułów naukowych, sprawozdań i recenzji, co pokazuje jak aktywnie kolejne redakcje troszczyły się, by problematyka rodziny znajdowała odzwierciedlenie w wielotematycznych i multidyscyplinarnych tekstach naukowych w języku polskim, ale i w innych językach kongresowych. Mimo zmian w strukturze dyscyplin i dziedzin nauki „Studia nad Rodziną” były i pozostają interdyscyplinarną platformą wymiany wiedzy i najnowszych badań naukowych o małżeństwie, rodzinie, osobach żyjących w sytuacjach nieregularnych,

które to kwestie podejmowane są z punktu widzenia nauk o rodzinie, pedagogiki, psychologii, nauk prawnych, teologii, filozofii, antropologii, etyki, bioetyki, nauk medycznych, socjologii i wielu innych.

Dla zainteresowanych warto dodać, że wszystkie numery czasopisma dostępne są *online*. Pełne dane bibliograficzne o wszystkich numerach od początku istnienia „Studiów nad Rodziną”, za lata 1997-2016, można odnaleźć w bazie bibliograficznej czasopism humanistycznych i społecznych BazHum (<https://bazhum.pl/bib/journal/370>, dostęp 31.11.2022); dostęp do pełnych tekstów numerów archiwalnych za lata 1997-2013 jest możliwy za pomocą programu opracowania, digitalizacji i udostępniania pełnotekstowej zawartości polskich czasopism naukowych z zakresu humanistyki i innych nauk społecznych (<https://bazhum.muzhp.pl/czasopismo/370>, dostęp 31.11.2022), zaś na platformie czasopism Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie można dotrzeć do wszystkich tekstów artykułów za lata 2014-2022 (<https://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/snr/issue/archive>, dostęp 31.11.2022). Polityka otwartego dostępu pozwala monitorować zainteresowanie publikowanymi tekstami, a także budować nowe perspektywy rozwoju. Z danych widocznych na stronie czasopisma bardzo jasno wynika, że co miesiąc kilka tysięcy osób konsultuje i pobiera pełne teksty artykułów z naszego czasopisma, by następnie cytować je i odnosić się do nich w nowych publikacjach.

W niniejszym numerze prezentujemy dziewięć tekstów naukowych, zogniskowanych wokół tradycyjnych kwestii właściwych dla nauk o rodzinie. Ks. Stanisław Strękowski z UKSW sugeruje powrót do dziedzictwa Ojców Kościoła – w artykule *Rola rodziców, nauczycieli i pasterzy wspólnot w formacji chrześcijańskiej dzieci i młodzieży w świetle wybranych pism Ojców Kapadockich* przypomina, że nie należy odrzucać helleńskich wzorców wychowania, ale powracać do fundamentów, zapisanych w pismach i życiorysach starożytnych matek i ojców.

Katarzyna Choszczyk w tekście *Błędy wychowawcze tkwiące w postawach rodzicielskich i komunikacji – na podstawie przeglądu wybranej literatury przedmiotu* podkreśla, w jakich wymiarach mogą zbłądzić rodzice jako wychowawcy oraz podkreśla rolę podejścia empatycznego, odwołującego się do współdziałania i zrozumienia. Marek Bronikowski na podstawie własnych badań, przeprowadzonych w Suwałkach, porusza kwestię samotności seniorów w czasie pandemii COVID-19, wykazując, jak bardzo w tym czasie w wyniku izolacji cierpiały osoby starsze. Małgorzata Anna Janiszewska w artykule *Zmiana jakości życia osób starszych dzięki ofercie Dziennego Domu Senior+ w Błoniu* przedstawia również własne badania własne oparte na analizie działalności wspomnianej placówki opiekuńczej, dającej wielu seniorom wsparcie i możliwość odnalezienia się w społeczeństwie. Ks. Szymon Majchur prezentuje aktualność nauczania papieża Franciszka na temat duszpasterstwa rodzin, które jest jednym z najważniejszych wyzwania Kościoła katolickiego, nie tylko we współczesnej epoce.

Obecny numer zamykają: sprawozdanie z konferencji „Solidarni z Ukrainą”, która odbyła się 30 maja 2022 r. w UKSW w Warszawie oraz recenzja książki o różnych perspektywach rozvodu.

Na okładce został umieszczony obraz jednego z najwybitniejszych artystów polskiego romantyzmu – Artura Grottgera (1837-1867), który na płótnie *Modlitwa nad grobem*, znajdującym się obecnie w Pałacu Krasińskich w Warszawie, pokazał istotę romantyzmu oraz jego odniesienie do życia rodzinnego. Dzieci modlą się nad grobem, wzniesionym pośród ruin i niemal na pustkowiu, ale to, co tchnie z obrazu, to życie modlących się młodych osób oraz zabawy dzieci w takim właśnie kontekście. Artysta dobitnie pokazał, że człowiek wzrasta i jest wychowywany nawet poprzez kontakt z wydarzeniami granicznymi, do których należy przemijanie i śmierć, by poprzez nie uczyć się nadziei na życie.

Należy żywić nadzieję, że opublikowane w bieżącym numerze artykuły, jak i teksty z całego ćwierćwiecza istnienia „Studiów nad Rodziną” będą inspiracją dla kolejnych badaczy, poszukujących prawdy na temat małżeństwa, rodziny i człowieka we współczesnym, ponowoczesnym świecie.